Č B A R D A

Ľudovýchovná činnosť PhDr. Ivana Branislava Zocha bola počas jeho pôsobenia na revúckom gymnáziu skutočne rozsiahla. Okrem divadla, hudobného súboru, stavby novej budovy školy, organizovania zbierok, prednáškovej a publikačnej činnosti, práce vo svojom kameňopisnom ústave, funkcií v rôznych spolkoch dokázal sa venovať aj príprave školských učebníc. Druhou jeho učebnicou bola učebnica geometrie. Vyšla v roku 1873 v Turčianskom Svätom Martine tlačou kníhtlačiarsko-účastinárskeho spolku pod názvom *Počiatky názornej merby pre nižšie gymnasium a semeniská sriadil Dr. Ivan Branislav Zoch, verejný riadny učbár velvedy a silozpytu. Oddelenie l. (pre I. a H. triedu gymn.).*

Učebnica má 83 obrázkov, ktoré si sám nakreslil a z ktorých si vyhotovil aj štočky pre tlač. V predslove učebnice okrem iného píše: *„Dobrý učbár bude hľadieť najhlavnejšie poučky čím najviac príkladmi cvičiť. Obyčajné školské knihy písavajú sa súčasne jak pre žiaka tak i pre učbára. Ja toto oddelujem, žiak nech má knižočku krátku, jadrnú, priehľadnú, lacnú, pritom ale celú náuku obsahujúcu. Učbár keď je nie vetvoznalec nech si zaopatrí dielca obšírno, a sbierku príkladov, ktoré žiakom či na domáce či na školské úlohy dáva. Pri merbe má školská kniha ešte aj ten cieľ, aby žiak z tabule chybne odkreslené obrazce, pri opätovnom domácom kreslení mal odkiaľ opraviť, preto som sa o hojný na kameň vlastnoručne kreslený počet obrazcov postaral."*

Pri vydaní tejto učebnice si želal a v úvode z augusta 1873 to aj sám napísal, *„aby sa na koľko možno užitočnou a osožnou stala, úfam sa, že ako Physika už temer úplne sa minula, aj toto dielce, práve pre spomenuté vlastnosti, ktoré som docieliť hľadel, hojného odbytu nájde".*

V učebnici popri základných pojmoch - priamka, rovina, uhol, mnohouholník - uviedol jednotky merania a vety o uhloch podal aj s dôkazmi. Učebnicu rozdelil do šiestich statí: *Prímky a obrazce prímkové, O shodnosti, Obvod a povrch prímo- čiarnych obrazcov, Premietanie prímočiarých obrazcov, Delenie prímkových obrazcov* a *Podobnosť prímkových obrazcov.* V jednotlivých statiach definoval aj vety o zhodnosti trojuholníkov, obvody a povrchy rovinných telies a Pythagorovu vetu uviedol takto: *„Štvorec na hypothenuse rovná sa súčtu štvorcov na oboch kathetach."* Venuje sa aj spôsobom premeny všeobecného trojuholníka na rovnoramenný, pravouhlý, rovnobežník a štvorec, a to pri zachovaní obsahu. Na konci učebnice sa zaoberá podobnosťou rovinných obrazcov. V Zochovej učebnici geometrie sa stretávame s pokusmi vytvoriť slovenskú matematickú terminológiu. Za každým slovenským matematickým termínom uvádza nemecký matematický termín.

PhDr. Ivan Branislav Zoch vedel už v tej dobe využiť reklamu na propagovanie svojho kameňopisného ústavu. V učebnici, ale aj v ďalšej, ktorú v tomto školskom roku vydal, je na posledných stranách reklamný text:

„Kamenopisný ústav Dr. Ivana Branislava Zocha vo V. Revúci odporúča sa k vyhotoveniu rôznych do oboru kamenotisku patriacich prác ako: pozvacích, odporúčacích lístkov, rubrikovaných prác, hudebnín, nôt, smrtných a snubných lístkov, monogramov, účtov, máp, architektonických prác, navštívenok, rôznych kreslitieb, autografií a t. podobných za najlevnejšie ceny." Kamenopisný ústav by mu bol iste poslúžil i pri vydávaní ďalších učebníc, no tie pre nedostatok financií nevyšli. Chcel vydať *Počtovnicu prel. a II. triedu gymnásií, hlavné školy a semeniská slovenské, Logaritmickotrigonometrické dosky, Kľúč, čili návod k určovaniu rastlín jevnosnubných, spísal Gustáv Schmidt.* Zoch ponúkal vydanie učebnice bez akéhokoľvek zisku: *„keby sa našiel nakladateľ, alebo priateľ dobrej veci, prepustím náklad bez úžitku".* Napriek finančným ťažkostiam predsa sa mu len podarilo vydať dlho pripravovanú učebnicu telesnej výchovy.

Zdroj: Dušan Dubovský - Revúca kolíska slovenského stredného školstva